

ISSN 0131-5358

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

РАНКОВА ЗУСТРІЧ ЯК ПРИЙОМ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКЛАСНИКА ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ІРИНА СУХОПАРА,

ст. викладач Київського міжрегіонального
інституту удосконалення вчителів
ім.Б.Д.Грінченка

ІІІ естирічна дитина стає першокласником. Це період соціально-психологічної адаптації до шкільного життя. Звикати доводиться до нових умов і вимог школи, до вчителя, до нових друзів, іншого режиму життя, до своєї нової соціальної ролі — учня.

Тому з метою прилучення першокласника до шкільного життя щодня зранку доцільно до початку навчання проводити ранкові зустрічі.

Ранкова зустріч — це спроба об'єднати академічний та соціальний аспекти навчання таким чином, щоб допомагати учням і вчителям бути доброзичливими, відповідальнішими один перед одним.

Ранкові зустрічі допомагають:

- створювати позитивний настрій, атмосферу сприятливого психологічного клімату для кожної дитини і для всього колективу, що є важливим для подальшої навчальної діяльності протягом дня;
- створювати чутливу, відповідальну та товариську атмосферу дня;
- визнавати, що внесокожної людини у спільній роботі є важливим;
- забезпечувати можливості участі кожного й усіх у вирішенні будь-яких завдань;
- навчати дітей піклуватися про себе та про інших;
- встановлювати ритуали та розклад дня, що дає можливість дитині бути повноправним учасником навчальної діяльності;
- призначаювати до важливих навчальних умінь, зокрема, слухати, говорити, виділяти інформацію, вирішувати проблеми, дотримуватися вказівок, приймати рішення, читати, писати.

Ранкова зустріч відбувається у класній кімнаті на килимі, кожен займає зручне для себе положення, що сприяє більш вільному, відкритому спілкуванню. Розміщаються всі колом, що дає змогу бачити всіх, спілкуватися "очі в очі" і водночас об'єднує групу. Варто зазначити, що вчитель розміщується поруч з учнями на килимі, щоб не відокремлюватись від колективу, не домінувати у спілкуванні.

Невід'ємними атрибутами місця для проведення ранкових зустрічей є невелика за розміром дошка для ранкових повідомлень та "крісло автора".

Ранкова зустріч складається з таких компонентів:

1. Привітання (компліменти, усмішки, веселинки).
2. Робота з календарем (природничим, історичним, народним).
3. Обмін новинами, думками (мовні та інтелектуальні ігри, презентація робіт, "крісло автора").
4. Планування робочого дня.

Зміст ранкових зустрічей змінюється залежно від віку дітей, теми, яка вивчається, сьогоденних подій і ситуацій, які можуть раптово виникати, мети і завдань учителя, потреб та інтересів дітей, творчого бачення вчителя.

Цікавою і корисною є робота з календарями: природничим, історичним, народознавчим, навчальним.

Природничий дає можливість спостерігати за природою, змінами, які відбуваються.

Історичний — допомагає ознайомити дітей з тими визначальними подіями, які вплинули на розвиток суспільства, збагачувати історичний досвід і знання молодших школярів.

Народознавчий — сприяє вихованню дітей на культурно-історичному досвіді рідного народу, його традиціях, звичаях і обрядах, багатовіковій виховній традиції, духовності. Діти ознайомлюються з народними святами, традиціями та обрядами, які існували в Україні, вивчають прикмети, прислів'я, приказки, замовлянки.

Кожна школа враховує особливості свого регіону, району, місцевості, в якій живуть діти.

Навчальний — ознайомлює з організацією шкільного навчання, сприяє набуттю вмінь і навичок школярів. Так, учитель пропонує зробити математичні обчислення, пов'язані з певною датою, днем тижня, місяця, днів народжень або звуко-буквених аналізів днів, місяця, подій.

Багатоваріантним і значущим є наступний етап ранкової зустрічі.

Його складовими є спілкування, гра та навчання.

Діти діляться новинами з класом, розповідають про свою сім'ю, про свої пригоди за межами школи, цікаві події, про свої радощі, успіхи або проблеми. Вони чекають на пораду, ствердження, підтримку чи похвалу з боку однолітків.

Це передбачає можливості для кожного учня відчути зацікавлене ставлення до себе, лагідне, привітне заохочення, увагу і повагу, розуміння успіхів і невдалих вчинків, забезпечує психологічно повноцінні умови для його особистісного зростання.

Значущим на ранковій зустрічі є перебування дітей у "кріслі автора", з якого учні презентують товаришам свої усні або писемні творчі роботи (авторські книжки, малюнки). Обговорення цих робіт вчить не тільки вміння аналізувати роботи товаришів, а й делікатного ставлення до думок, почуттів інших.

Гра приносить дитині радість і водночас сприяє формуванню дружного колективу. В будь-який грі розвивається увага, спостережливість, кмітливість. Захопившись грою, діти не помічають, що пізнають нове, орієнтуються у незвичайних ситуаціях, доповнюють свою уяву, розвивають фантазію.

Дай руку, першокласнику

Найчастіше вчителі використовують мовні, дидактичні та інтелектуальні ігри (шаради, ребуси, кросворди).

Завершальною частиною ранкової зустрічі є пла-нування робочого дня.

Разом з дітьми складається план дня, визначають-ся важливі завдання сьогоднішнього дня і результат, якого учні мають досягти.

Тривалість проведення зустрічі може бути різною: від 7—10 хв. до 15—20 хвилин.

У першому варіанті більше часу витрачається на роботу з календарем та обміном інформацією. Всі діти бажають висловити свою думку, повідомити щось важливе для них. Діти 6—7 років активніші, але мовлення розвинене гірше, тому робота вчителя більше спрямовується на розвиток мовлення.

Діти можуть готовувати інформацію за визначену темою, повідомлення стануть конкретними, наочними, що сприятиме розвитку пам'яті, розширенню кругозору, виробленню самостійності.

Спроби продовжити час проведення ранкової зустрічі до 25—30 хв виявилися невдалими, оскільки розсіюється увага учнів, зменшується або зникає інтерес до теми, діти стомлюються.

Дуже важливим у проведенні ранкової зустрічі є:

- атмосфера довіри; почуття принадлежності до колективу; залучення всіх до прийняття рішень; добробута та заохочення з боку однокласників; справедливість та рівноправність у співробітництві; ширість та неупередженість позиції вчителя; чіткість очікувань стосовно результатів навчання.

Можна визначити такі функції ранкових зустрічей:

- **психологічні** — допомагають створити сприятливу психологічну атмосферу, позитивний настрій кожному учню і колективу в цілому, зняти стреси, почуття невпевненості, налаштувати на подальшу роботу;

- **соціальні** — забезпечують соціалізацію дитини, сприяють виробленню соціальних функцій і ролей, які є важливими сьогодні та будуть необхідними дитині в майбутньому, вводять дитину в різні види діяльності, дають змогу "приміряти" безліч ролей, взаємодіяти з іншими, вибирати, бути вибраним, відповідати за свої вчинки;

- **комунікативні** — які навчають співробітництва, довіряти людям та піклуватись про інших, формулювати та висловлювати думки, прислухатись до думок інших, поважати інших;

- **пізнавальні** — розвивають та збагачують інтелект дитини, логічне мислення, увагу, уяву, пам'ять, розширяють коло інтересів, задовольняють потреби школярів у здобутті нової інформації;

- **навчальні** — сприяють закріпленню вивченого матеріалу з математики, мови, читання, природознавства у невимушених умовах;

- **мовленнєві** — розвивають монологічне та діалогічне мовлення дитини, вчать формулювати та висловлювати думки.

Вся система ранкових зустрічей докорінно змінює установку дітей на навчання як на цікавий процес самостійного здобуття знань; сприяє усвідомленню дітьми класу як єдиного колективу, де кожний — яскрава особистість, де кожного люблять і поважають, вміють цінувати; де дисциплінастає не результатом покарань, а усвідомленням того, що свобода дій потрібна відповідальності за них, потребує шані до всіх, хто оточує дитину. Ось приклад, як проводити ранкову зустріч.

Школа—дитячий садок "Вікторія"

З досвіду роботи вчителя 1 класу *H.M. Рахуби*.

Т е м а . **Вітання в колі друзів.**

Ранкова зустріч.

Діти беруться за руки, утворюючи коло разом з учителем, промовляють слова:

Зараз ми візьмемося за руки —
Веселіше стане всім.
Бо у класі усі друзі.
Сяють усмішки у всіх.

Привітання вчителя.

— Доброго ранку, друзі! Приємно бачити, що ви всі усміхаетесь один одному і приносите до класу радість. Я також рада вітати вас у нашому затишному класі.

Пропонуємо дітям:

- сісти, як кому зручно;
- розповісти про свій настрій;
- спонукаємо дітей задуматися над тим, що може поліпшити настрій.

Розповідь учителя.

— Створити нам усім гарний настрій допоможуть компліменти. А також добре, лагідні слова ...

Пропонуємо дітям:

- обмінятися компліментами.

Вчитель підсумовує сказане дітьми, що всі ці слова сприяють поліпшенню настрою.

Потім пов'язує гарний настрій учнів з гарною погодою надворі.

Спонукає дітей висловити свої враження про погоду. А щоб погода протягом дня залишилась такою самою, дітям пропонується гра "Заклик погоди".

Гра "Заклик погоди"

За вікном зима-чарівниця.

На засніжені вулиціпадають пухнасті сніжинки (клапання пальцями).

І весело-весело кружляють над землею, утворюючи казковий танок (плескання в долоні).

Сніжинки розтанцювалися, і почалася снігова завірюха (плескаємо по колінах).

Вітерець розгойдує гілочки на деревах ("бліскавка").

Віє прохолодою (потерти руки).